

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΔΡΥΜΑ
ΙΚΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ
ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΣΦ. ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αθήνα, 11.2.2016

Ταχ. Δ/ση: Αγ. Κων/νου 8 (10241)
Πληροφορίες: Μ. Κουτσοπούλου
Αριθ. Τηλεφώνου: 2105215185
e-mail : diefpar@ika.gr, dasika@ika.gr

Αριθ. Πρωτ. ΕΠΕΙΓΟΝ
Σ40/15 ΓΕΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

ΠΡΟΣ:

Όλα τα Υποκαταστήματα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

1. Διεύθυνση Εκμετάλλευσης
Τμήμα Παραγωγής και Διακίνησης Αναφορών
Πατησίων 12, Τ.Κ. 10677 Αθήνα
2. Ο.Π.Σ.
Επιχειρησιακή Ομάδα Παροχών
Πατησίων 12, Τ.Κ. 10677 Αθήνα
3. ΕΤΕΑ
Πειραιώς 9-11, Τ.Κ. 10552 Αθήνα
4. Προς όλους τους υπαλλήλους των υπηρεσιών
συντάξεων

ΘΕΜΑ: «Διευκρινίσεις σχετικά με το συνυπολογισμό του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης ή για τη θεμελίωση δικαιώματος σε δεύτερη σύνταξη».

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. Σ40/4/8.1.2013 Γενικό Έγγραφο της Διεύθυνσης Παροχών και το με αρ. πρωτ. Α31/1107/1/23.1.2012 Γενικό Έγγραφο της Διεύθυνσης Ασφάλισης-Εσόδων.

Επανερχόμενοι επί του ανωτέρω θέματος, λαμβάνοντας υπόψη τις διευκρινίσεις του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που απάντησε επί σχετικών ερωτημάτων της υπηρεσίας μας καθώς και άλλων ασφαλιστικών φορέων και ανακεφαλαιώνοντας τις σχετικές οδηγίες, επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

1. Στο άρθρο 1 του Ν. 1358/83 (ΦΕΚ Α'64) ορίζονται οι γενικές προϋποθέσεις αναγνώρισης του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας (παρ. 1) και τα πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα αυτό (παρ. 3), δηλαδή, ο ασφαλισμένος και, σε περίπτωση θανάτου του, τα μέλη της οικογένειάς του που δικαιούνται σύνταξη λόγω του θανάτου του.

Καταρχήν η αναγνώριση του χρόνου της στρατιωτικής υπηρεσίας αποβλέπει στο δικαίωμα προσαύξησης του ποσού της σύνταξης, ενώ μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο

χρόνος αυτός είναι επιτρεπτό να υπολογιστεί **και για τη Θεμελίωση** του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, οι οποίες αναφέρονται ρητά:

α) λόγω **γήρατος**, εφόσον ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει το 58ο έτος της ηλικίας του και έχει πραγματοποιήσει 3.600 ημέρες εργασίας

β) λόγω **αναπηρίας** εφόσον ο ασφαλισμένος είναι ανατομοφυσιολογικώς ανάπηρος σε ποσοστό 67 % και άνω και έχει πραγματοποιήσει 900 ημέρες εργασίας

γ) λόγω **θανάτου** ασφαλισμένου, εφόσον η χήρα έχει υπερβεί το 60ό έτος της ηλικίας της ή τα τέκνα δεν έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους ή το 24ο, όταν σπουδάζουν, ή έχουν υπερβεί το 18ο έτος αλλά ήταν και παραμένουν ανίκανα για εργασία, πριν από τη συμπλήρωση του ορίου αυτού και ο θανών ασφαλισμένος είχε πραγματοποιήσει στην ασφάλιση ενός ή περισσότερων ομοειδών ασφαλιστικών οργανισμών μέχρι το χρόνο του θανάτου του 900 ημέρες εργασίας¹.

2. Στη συνέχεια στην παράγραφο 2 του άρθρου 23 του Ν. 1539/1985 (ΦΕΚ Α'64), που αντικατέστησε τα δύο πρώτα εδάφια της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 1358/1983, προβλέπονται δύο διαφορετικές περιπτώσεις: η **διαδοχική** και η **παράλληλη ασφάλιση** σε δύο ή περισσότερους ομοειδείς ασφαλιστικούς οργανισμούς.

α) Στην πρώτη περίπτωση (**διαδοχική ασφάλιση**), η αναγνώριση του χρόνου της στρατιωτικής υπηρεσίας γίνεται από έναν οργανισμό κύριας ασφάλισης και έναν οργανισμό επικουρικής ασφάλισης που **επιλέγει** ο ασφαλισμένος.

β) Στη δεύτερη περίπτωση (**παράλληλη ασφάλιση**), η αναγνώριση του χρόνου της στρατιωτικής υπηρεσίας γίνεται **μόνο για την προσαύξηση** του ποσού της σύνταξης από **έναν οργανισμό** κύριας ασφάλισης ή έναν οργανισμό επικουρικής ασφάλισης που **επιλέγει** ο ασφαλισμένος.

Επομένως, όταν υπάρχει **παράλληλη ασφάλιση** και πάλι ο νόμος ορίζει ότι η εν λόγω αναγνώριση αποβλέπει καταρχήν μόνο στην προσαύξηση του ποσού της σύνταξης. Ωστόσο, αν δεν θεμελιώνεται δικαίωμα σύνταξης σε κανένα ομοειδή ασφαλιστικό οργανισμό κατά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου, ο αναγνωριζόμενος χρόνος υπολογίζεται και για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος με τις προϋποθέσεις των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 1539/1985.

Όσον αφορά τη δυνατότητα αναγνώρισης του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας για **θεμελίωση δικαιώματος συνταξιοδότησης για δεύτερη φορά**, ο νόμος προβλέπει ότι «ο ασφαλισμένος που συνταξιοδοτήθηκε λόγω αναπηρίας χωρίς τον υπολογισμό του χρόνου της στρατιωτικής υπηρεσίας και έχει χρόνο ασφάλισης σε δεύτερο ομοειδή οργανισμό δικαιούται να υπολογίζει το χρόνο της στρατιωτικής υπηρεσίας **και για τη Θεμελίωση** του συνταξιοδοτικού δικαιώματος με τις προϋποθέσεις της παραγρ. 1 του άρθρου 1 του νόμου αυτού».

¹ Η γ' περίπτωση τίθεται ως έχει με την παρ. 1 του άρθρου 23 του Ν. 1539/1985 (Α' 64).

Περαιτέρω, στις ως άνω διατάξεις προβλέπεται ρητά ότι «Η στρατιωτική υπηρεσία, που ήδη αναγνωρίσθηκε από το Δημόσιο ή από άλλον οργανισμό κύριας ή επικουρικής ασφάλισης, για την απονομή ή την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης δεν μπορεί να αναγνωρισθεί δεύτερη φορά και από άλλον οργανισμό κύριας ή επικουρικής ασφάλισης».

3. Με το σχετικό Γενικό Έγγραφο της Διεύθυνσης Ασφάλισης-Εσόδων γνωστοποιήθηκε η με αρ. 54/2011 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η οποία αποφαίνεται ότι υπάρχει δυνατότητα αναγνώρισης του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας κατά ένα μέρος σε έναν φορέα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και κατά το υπόλοιπο σε φορέα που δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου αυτού, αρκεί να μην αναγνωρισθεί ο ίδιος χρόνος δύο φορές, αφού ο νόμος απαγορεύει ρητά την αναγνώριση του συνόλου της στρατιωτικής υπηρεσίας δύο φορές, είτε από ομοειδείς ΟΚΑ εποπτείας του ως άνω Υπουργείου είτε από ομοειδείς ΟΚΑ που δεν εποπτεύονται από αυτό, όπως το Δημόσιο.

Επίσης, στο με αρ. πρωτ. Σ40/4/8.1.2013 Γενικό Έγγραφο της Διεύθυνσης Παροχών αναφέρεται ότι «στις περιπτώσεις των ασφαλισμένων που έχουν δικαιωθεί σύνταξη λόγω γήρατος από άλλο ομοειδή οργανισμό και ζητούν δεύτερη σύνταξη από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας δεν είναι δυνατό να συνυπολογιστεί για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος λόγω γήρατος. Συνεπώς, τροποποιώντας τις οδηγίες της εγκυκλίου 118/85 ως προς τον συνυπολογισμό του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας για τη χορήγηση δεύτερης σύνταξης, σας γνωρίζουμε ότι ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας θα λαμβάνεται υπόψη: α) για την προσαύξηση του ποσού της δεύτερης σύνταξης και β) για τη θεμελίωση δικαιώματος σε δεύτερη σύνταξη μόνο στην περίπτωση που η πρώτη σύνταξη που έχει δικαιωθεί ο ασφαλισμένος από άλλον ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης είναι σύνταξη αναπηρίας.»

Συνεπώς, δεδομένης της απαγόρευσης που ισχύει για την αξιοποίηση του ίδιου χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας ή του συνόλου του χρόνου αυτού για δεύτερη φορά, από τη νομοθεσία και το συνδυασμό των ανωτέρω οδηγιών προκύπτει ότι **στην περίπτωση που τίθεται ζήτημα χορήγησης δεύτερης σύνταξης ή προσαύξησης του ποσού δεύτερης σύνταξης από δύο ή περισσότερους φορείς**, ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας είναι επιτρεπτό να αναγνωρισθεί:

α) για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης από ασφαλισμένους που έχουν ασφαλιστεί σε φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ή μη, αρκεί το σύνολο ή μέρος του χρόνου που έχει ήδη αξιοποιηθεί να μην αξιοποιηθεί για δεύτερη φορά.

β) για τη θεμελίωση δεύτερου συνταξιοδοτικού δικαιώματος, μόνο εφόσον:

- έχει χορηγηθεί σύνταξη λόγω **αναπηρίας χωρίς αναγνώριση** του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας από έναν ασφαλιστικό **οργανισμό αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**
- έχει χορηγηθεί σύνταξη λόγω **αναπηρίας με αναγνώριση μέρους** του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας από έναν ασφαλιστικό **οργανισμό αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας**

Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και αναγνωρίζεται το υπόλοιπο του χρόνου σε φορέα αρμοδιότητας του ίδιου Υπουργείου

- έχει χορηγηθεί σύνταξη λόγω γήρατος ή αναπηρίας με αναγνώριση μέρους του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας από έναν φορέα που δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του ανωτέρω Υπουργείου. Και στην περίπτωση αυτή, ισχύει η απαγόρευση της διπλής αξιοποίησης του ίδιου χρονικού διαστήματος. Εάν όμως έχει εξαντληθεί ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας ο οποίος αναγνωρίστηκε από φορέα που δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, δεν είναι επιτρεπτό να αναγνωρισθεί ο χρόνος αυτός για δεύτερη φορά προκειμένου να θεμελιωθεί δικαίωμα σε δεύτερη σύνταξη λόγω γήρατος ή αναπηρίας.

4. Τέλος, το Υπουργείο Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με το έγγραφό του με αρ. Φ10041/32064/1059/22.1.2014 διευκρίνισε ότι οι περιορισμοί στην αξιοποίηση του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας αφορούν μόνο στη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος και όχι στην κατοχύρωσή του, δηλαδή, ότι ο χρόνος αυτός συνυπολογίζεται με τον πραγματικό χρόνο για την κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, ανεξάρτητα από το χρονικό σημείο στο οποίο αναγνωρίστηκε, είτε πριν είτε μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας των 58 ετών, που προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1358/83, αλλά η ηλικία αυτή θα πρέπει να συμπληρωθεί προκειμένου να αξιοποιηθεί ο χρόνος αυτός για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις.

Το παρόν αποτελεί απάντηση και στο με αρ. πρωτ. 12879/23.1.2013 έγγραφο του Περιφερειακού Υποκαταστήματος Συντάξεων (Γ' Υποδιεύθυνση).

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γρ. Διοικητή	Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
2. Γρ. Γεν. Διευθύντριας Ασφαλιστικών Υπηρεσιών	ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
3. Γρ. Διευθυντή Παροχών	
4. Γρ. Διευθυντή Ασφάλισης-Εσόδων	ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΓΔΟΝΤΑΚΗ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Η ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
& ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ